

PRAVLJIČNO LETO V MARIBORSKI KNJIŽNICI

Leto 2012 je v Mariboru minevalo med številnimi prireditvami, ki so jih mnoge umetnice in umetniki v mesto pripeljali v okviru **Evropske prestolnice kulture**. Mariborska knjižnica se jim je pridružila s projektom EVROPSKA PRAVLJICA. Revija *Otrok in knjiga* je 24. in 25. maja pripravila odmeven **mednarodni simpozij**, ob katerem je izšla tudi **tematsko zaokrožena** in zajetna **številka revije 83**. Služba za mlade bralce pa **mednarodne pravljичne večere za odrasle** v Mariboru, Novem mestu, Murski Soboti in na Ptuju. V sočasje je postavila **Pravljіčno šolo s pripovedovalskima dogodkoma**, v jesen pa **pravljіčno potovanje med splošnimi knjižnicami** v Mariboru, Lenartu, Slovenski Bistrici, Slovenskih Konjicah, Slovenj Gradcu, Ormožu, Ljutomeru in ponovno v Novem mestu, Murski Soboti, na Ptuju in v Mariboru. Naklonjenost pravljici in umetnosti pripovedovanja smo počastili še z **izdajo monografije *Za pravljice odklenjene ključavnice***, ki vključuje praktične in teoretične poglede ter zaključne spomine in drobce osebnih in umetniških videnj pravljice.

Projekte sta finančno podprla Maribor 2012 – Evropska prestolnica kulture in Javna agencija za knjigo Republike Slovenije.

Zdenka Gajser

PRAVLJIČNI DAN S PRAVLJIČNO ŠOLO IN PRAVLJIČNIM VEČEROM V MARIBORSKI KNJIŽNICI

Tradicionalni Pravljіčni dan smo tokrat premikali ob strugi reke Drave, kjer naj bi se po pravljіčnem izročilu še zmeraj skrivala zlata kronica gadje kraljice, ki je nekoč vladala Mariborskemu otoku, dokler si njene krone ni požel mlad vitez in to željo plačal z lastnim življenjem. **Pravljіčni dan** je zrasel iz bogate štiridesetletne tradicije pripovedovanja v Mariborski knjižnici in kontinuirano teče vse od leta 2001, sestavljen je iz dopoldanskega pripovedovanja otrokom, izobraževanja v pravljіčni šoli in večernega pripovedovanja odraslim. V dobrem desetletju smo v pravljіčni šoli gostili ugledne strokovnjakinje s področja umetnosti pripovedovanja, ki so nam pomagale oblikovati in izpeljati izobraževanja za ljubiteljice in ljubitelje žive besede: Ljubo Jenče, Sarah Kane, Giovanni Galimberti Casarin, Ano Duša in Špelo Frlic. Pravljіčni večeri pa so k nam prinesli vrsto pripovedovalk in pripovedovalcev, ki bogatijo naše bližnje in širše pravljіčne prostore.

Gosta tokratnega Pravljіčnega dneva sta bila **Tom Muir** in **Lawrence Tulloch**, ki sta prišla k nam iz **Škotske**. Pridružila se jima je tudi njuna prijateljica, pripo-

vedovalka **Alexandria Patience**. Tom Muir prihaja iz Orkneyskih otokov, kjer se ukvarja tudi s škotsko zgodovino. Lawrence Tulloch živi na Shetlandskih otokih in zajema iz tradicije pripovedovanja svojega očeta. Samosvoja pripovedovalca sta nas 23. maja s svojimi dolgimi zgodovinskimi pravljicami, miti in zgodbami spremljala vse od zgodnjega jutra, ko sta skupaj z Alexandrio Patience pričela pripovedovati mladostnikom v stari dvorani Lutkovnega gledališča. Odziv mladostnikov na pripovedovanje v tujem jeziku je bil izjemno dober, kar je bilo videti še posebej ob koncu, ko so pripovedovalka in pripovedovalca, obkroženi z mladimi obeh spolov, odgovarjali na njihova vprašanja. Po uri in pol smo se preselili k reki Dravi v stari Vodni stolp, kjer smo Pravljični dan nadaljevali s pravljico šolo in kjer so se nam pridružili udeležence in udeleženci celodnevnega izobraževanja in druženja z gosti. Skozi zgodbe sta pripovedovalca spregovorila o svojem načinu dela, ki je pri obeh vezano tudi na osebno izkušnjo s starši in starimi starši in na okolje, v katerem živita. Osrednji čar izobraževanja je bil naslonjen na številne interpretacije pravljic in zgodb, ki tudi na Orkneyskih in Shetlandskih otokih pomenijo največji dosežek slovstvene folklore. Veliko pripovedovanja in poslušanja, ki se zapisuje v jezikovni spomin. Še enkrat se je potrdilo, kako pomembna so zgodnja dotikanja s pravljico in zgodbo in kako je mogoče na konceptih predhodnikov in s sposobnostjo vživljanja v preteklost ustvarjati pripovedovalski svet tega trenutka. Vsakoletna srečanja s pripovedovalkami in pripovedovalci v pravljčni šoli prinašajo dragocen pretok izkušenj, ki vnaša v pripovedovanje nove razsežnosti. Posameznik celote ne bi mogel odkriti sam, odgovori in smernice se namreč pojavljajo v skupnem poustvarjanju in se zlagajo v mozaik. V tem duhu se je izteklo tudi tokratno srečanje. Nekaterim je bilo česa premalo, drugim česa preveč, tretjim pa ravno prav obojega. Pravljični dan se je sestavil na pravljicnem večeru, ki smo ga pripravili v Kulturno glasbenem brlogu. Pripovedovali so Alexandria Patience, Tom Muir in Lawrence Tulloch. V sproščen klubovski večer so se pletle in pletle orkneysko-shetlandske zgodbe pozno v noč in težko je srečati pripovedovalko ali pripovedovalca s tolikšno pripovedovalsko vzdržljivostjo in s tako bogato bero zgodb, kot so jih prinesli z otokov k nam naši gostje. 23. maja smo slišali res zajetno količino pravljic in zgodb. Po takem večeru se jasni spoznanje, da so na Finskem tradicionalno *Kalevalo* lahko pripovedovali zdržema tri dni in tri noči. Ampak ob tem so se pripovedovalci menjavali.

Tako gre to v pravljicah, čas se zna podaljšati do samega izvora, zna izginiti in se spet pojaviti, nekje vmes pa teče realnost. Italo Calvino, ki je leta zbiral pravljice po vsej Italiji, je zapisal:

»Verjamem v to, da so pravljice resnične. Zbrane skupaj so v svojem večnem ponavljanju in v raznoterosti človeškega življenja vseobsegajoča razlaga življenja.«

Igor Černe

MEDNARODNI PRAVLJIČNI VEČERI

V mesecu maju 2012 smo v Mariborski knjižnici organizirali serijo pripovedovalskih večerov, ki smo jih izpeljali v Mariboru in v večini partnerskih mest projekta Evropska prestolnica kulture. Povabili smo pripovedovalke in pripovedovalce iz tujine ter s tem v Slovenijo pripeljali tradicijo pripovedovanja, ki ima tam močno zaledje

tako v poslušalcih kakor pripovedovalcih in je hkrati spoštovana in umetniško priznana dejavnost. Umetnost pripovedovanja je nekaj, za kar se v Mariborski knjižnici že vrsto let trudimo, da bi v širšem prostoru dobila mesto, ki ji pritiče.

Povabili smo Alexandrio Patience (Škotska), Toma Muira (Orkeyski otoki), Lawrencea Tullocha (Shetlandski otoki), Maritho Nielsen (Norveška), Ano Hofman (Srbija), Anjo Štefan in Ano Duša (Slovenija).

Alexandria Patience, Tom Muir in Lawrence Tulloch so zgodbe svojih dežel ponesli v Novo mesto (21. maja), na Ptuj (22. maja) ter v Mursko Soboto (25. maja). Nad obiskom smo bili v vseh mestih izjemno zadovoljni, čeprav je pripovedovanje potekalo v tujem jeziku. 24. maja so pripovedovalke in pripovedovalci združili moči v veliki dvorani Lutkovnega gledališča Maribor, kjer sta z glasbo celotno dogajanje v pravljичne svetove ponesla Katarina Juvančič in Dejan Lapanja. Da je pripovedovanje še kako opažena umetniška dejavnost, se je pokazalo tudi s tem, da bi lahko brez težav napolnili dve dvorani, saj je bila velika dvorana veliko premajhna za vse, ki so želeli prisluhniti pravljicam.

Vsi nastopajoči so bili izbrani na podlagi njihovega ukvarjanja s pripovedovanjem, ki je pustilo močan pečat v državi, iz katere izhajajo. Anja Štefan deluje kot samostojna umetnica. Je priznana slovenska pesnica, pisateljica in pripovedovalka, ki hkrati snuje pripovedovalski festival Pravljičnice danes in ob tem raziskuje tudi pripovedno izročilo. Ana Duša vodi skupaj s Špelo Frlic Pripovedovalski Variete, hkrati pa je del skupine Za dva groša fantazije. Ana Hofman je pripovedovalka, ki se ukvarja s srbskim ljudskim izročilom. Maritha Nielsen se na Norveškem ukvarja s pripovedovanjem in dramsko igro, po poklicu pa je grafična oblikovalka. Alexandria Patience je pripovedovalka škotskih ljudskih pripovedih in programski vodja več pripovedovalskih in umetniških festivalov na Škotskem. Tom Muir je pripovedovalec z večletnim stažem, ljubiteljski arheolog, muzejski kustos in zbiralec orkneyske folklore. Njegove zgodbe so poslušalci lahko slišali na različnih koncertih sveta, saj ga vabijo širom Evrope in vse tja do Kitajske. Izdal je knjige, ki so prevedene v več svetovnih jezikov. Lawrence Tulloch je bil svetilničar, tkalec, pismonoša, danes pa je uveljavljen pripovedovalec, pisatelj, publicist (radio, časopisi) in turistični vodič.

Lea Hedl

PRAVLJIČNO POPOTOVANJE MED SPLOŠNIMI KNJIŽNICAMI

V duhu povezovanja med Mariborsko knjižnico in knjižnicami na našem območju smo leta 2009 zastavili projekt Pravljični večeri za odrasle, ki smo ga prijaviли v program izvajanja posebnih nalog osrednjih območnih knjižnic.

Mariborska knjižnica ima dolgoletno in bogato pripovedovalsko tradicijo, zato smo želeli naše znanje in izkušnje deliti in izmenjati s kolegi sosednjih oziroma območnih knjižnic. K sodelovanju smo takrat povabili pripovedovalko Darinko Čobec iz Knjižnice Lenart in pripovedovalko Darjo Plavčak iz Knjižnice Josipa Vošnjaka Slovenska Bistrica. Koncept, ki smo ga zastavili že leta 2009, smo ohranili vse do danes: skupino pripovedovalcev, ki gostuje v sodelujočih knjižnicah, sestavljajo knjižničarji oz. knjižničarke, ki se ob ostalih zadolžitvah v svoji ustanovi ukvarjajo tudi s pripo-

vedovanjem najmlajšim, pa tudi starejšim. Pripovedovalski večer, namenjen odrasli publiki, izpeljemo v vsaki od sodelujočih knjižnic, ponavadi v jesensko-zimskem obdobju. Pripovedovalci in pripovedovalke pa dogodek obogatijo s svojim izborom pravljice in sebi lastno interpretacijo le-te. Tako skušamo umetnost pripovedovanja ponovno približati odraslemu občinstvu.

Projekt je bil tako med sodelujočimi kot tudi med obiskovalci izredno dobro sprejet, zato smo sklenili, da bomo z njim nadaljevali tudi v prihodnje. S povezovanjem na področju pripovedovanja odraslim smo krog sodelujočih iz leta v leto širili. Poleg že omenjenih knjižnic smo v letu 2010 k ciklu pravljličnih večerov za odrasle vključili še Knjižnico Ivana Potrča Ptuj s pravljličarko Liljano Klemenčič in Splošno knjižnico Slovenske Konjice z Renato Brglez, ki pa je našo »pravljličarsko« skupino dopolnjevala le v obdobju 2010 in 2011.

Leto 2011 je v pripovedovalsko popotovanje med knjižnicami severovzhodne regije pritegnilo še Pokrajinsko in študijsko knjižnico Murska Sobota, ki jo zastopa Vesna Radovanovič, Knjižnico Franca Ksavra Meška Ormož in Splošno knjižnico Ljutomer, s pripovedovalko Jasno Branko Staman.

V letu 2012, ko se je Maribor v okviru projektov Evropske prestolnice kulture z nekaterimi slovenskimi mesti tudi širše kulturno povezoval, smo naboru sodelujočih priključili še Knjižnico Mirana Jarca Novo mesto in Knjižnico Ksaverja Meška Slovenj Gradec.

Za vse uspešne pravljlične večere v času od 2009 do 2012, ki so tekli v organizaciji in koordinaciji Mariborske knjižnice, pa so seveda zaslužni tudi pravljličarji in pravljličarke Mariborske knjižnice: Monika Čermelj, Igor Černe, Andreja Erdlen, Zdenka Gajser, Robert Kereži, Agica Kovše, Suzana Slavič in Lea Hedl.

Ne le, da se je tekom teh štirih let povečalo število sodelujočih knjižnic in s tem seveda tudi število pripovedovalcev, ki cikle večerov vsebinsko peljejo, pač pa tudi število tistih, ki so jim pravljlični večeri za odrasle namenjeni. Letos smo jih razveseljevali s kar desetimi pripovedovalskimi večeri v splošnih knjižnicah, in sicer v Novem mestu, Slovenskih Konjicah, Slovenj Gradcu, Lenartu, Mariboru, Slovenski Bistrici, na Ptuj, v Ormožu, Murski Soboti in v Ljutomeru.